

ԲՐԻՏՏՈՍԻ ԷԵՐՍՐԻՏ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Երկնաւոր վարդապետն Յիսուս միշտ շրջապատուած էր ժողովրդաց մեծ բազմութենէն և իւր աշակերտաց փոքրիկ հօսէն, շատ մեծամեծ հրաշքներով, քարոզութեամբ և բարերարութեամբ բոլոր շրջակայ գաւառներուն սիրելի ու ցանկալի եղած էր: Ամեն ոք կը բաղձար զինքը տեսնել, ամեն տուն կուգէր հիւրնկալել և ծառայութիւն մի մատուցանել, ամեն գաւառ կը փափագէր զայն իրեն իշխան ունենալ: Քանզի նորա ձեռքերէն գթութիւն ու մարդասիրութիւն կը սփռէր, նորա ամեն մէկ խօսքերը անոնց միտքարութիւն և կենդանութիւն կը շնորհէր: Սակայն նա անկարօտ էր, աւելորդ պիտոյից հոգ չունէր, նորա թաղաւորութիւնը այս աշխարհէն չէր. նա նիւթական փառքերէ և սին պարծանքներէ կը խուսէր. նորա փառքն էր քարոզել և բարերարել: Նա չէր կամէր առանց բարիք քնելու օր անցնել, շարունակ իւր նամբ և բարութիւն կը մատակարարէր ամենուն:

Օր մի երբ այսպէս մեծամեծ երաստիքներով փառաւորուած էր ժողովրդէն իւր աշակերտներով տափարակ տեղ մի իջաւ քիչ մի հանգիստ առնելու և ժողովրդեան օգտի համար նոր բարիքներ պատրաստելու:

Այն տեղէն սրտի ցաւօք թշուառ ժողովրդեան վերայնայեցաւ, տեսաւ զանոնք որ դպրաց, փարիսեցւոց, օրէնքագիտաց և քահանայից անհոգութեամբը, ագիտութեամբը, փառասիրութեամբը, մոլորութեամբ ու երեսպաշտ կեղծաւորութեամբը զուրկ մընայեց եւ ամեն բանէ, զուրկ ճշմարիտ առաջնորդէ, զուրկ անձնադիր հովիտներէ, զուրկ Աստուծոյ խօսքը

լսելու միջոցներէ և վերջապէս տեսաւ որ զուրկ կը գտնուին բոլոր հոգեւոր միտքարութենէ, եւ տեսաւ որ ցրուած են անհովիտ ուխտարներու նման, վտանգաւ, և արգահատական կերպիւ անպատու մտքով լցուած՝ խօսեցաւ աշակերտաց հետ ասելով «Հունձք բազումք են և մշակք սակաւ, արդ աշակեցէք զոտէր հնձոյն զի հանցէ մշակըս ի հունձս իւրո»:

Մարդասիրութեամբ և հայրական գթով լեցուած էր Յիսուսի սիրտը եւ կուգէր ժողովրդեան հոգեւոր պիտոյիցը նպաստել. ուստի նոցա թշուառութեան վերայ զգացած վիշտը եւ նոցա պիտոյքը աշակերտաց յայտնելով ուսոյց որ նոքա եւս իրեն նմանին. այս յայտարարութեամբ կամեցաւ որ պաւորել նոցա մէջ իւրեանց ապագայ պաշտօնի սրարտաւորութիւնքը, ուսոյց թէ նոքա մեծ հոգ պէտք է ունենան ժողովրդեան վերայ և նոցա հոգեւոր պիտոյից համար փայլ ևւ ջանք չը խնայեն. ուսոյց որ նոքա հանգրտութիւն, փառք և պարծանք ունենէ համարին միայն իրենց ուսուցած, կրթած, բարբերնին ուղղած և մեղքերէ ազատ մնալ վարժեցուցած ժողովուրդը, և ոչ բնաւ երկրաւոր ուրիշ որ և իյէ բան: Այս կերպով յորդորեց զանոնք իրեն նմանիլ եւ պատրաստեց զանոնք իյեն ճշմարիտ աշակերտներ լինելու, «Հերիք է, ըսաւ, որ աշակերտը իւր վարժապետին պէս լինի»: դուք եւս պէտք է այժմէն ինձ նմանիք սրտով, խորհրդով և գործով:

Հուսկ ապա, զանոնք այսպէս հրաշանդէլէ վերջը որոշում ըրաւ եւ նոցա մէջէն տասներկու հոգի ընտրեց, ինչպէս ուրիշ անգամ ալ եօթանասուն աշակերտներ, եւ զանոնք զոգ զոգ զրկեց ժողովրդեան քարոզելու, ուսուցանելու, նոցա հոգեւոր ու

մարտի աւար տաճարէն զերենք բռնել-
լու, մեղաց ծառայութենէն ազատե-
լու և Աստուծոյ արքայութեան ծա-
նադարհն նոցա ուսուցանելու եւ ա-
ռաջնորդելու համար:

Մեծ ու Վ. սեմ էր այս պաշտօնը,
հարկաւ ուրեմն զրկուողէն ալ մեծա-
մեծ հանգամանքներ կը պահանջուէր:
Նա՝ արտօնութիւններ, զրկողին խաւ-
քերն ու նշանը պիտի ունենար: Այս
ամէնը տուաւ Յիսուս ընդունակ և
զողներուն: Սոյն պաշտօնը յանձնած
ատեն իբրեւ անհրաժեշտ հարկ, պաշ-
տօնին յարակից և իբր օրօշիչ հան-
գամանք քանի մի խրատներ և նշան-
ներ տուաւ, որոց բովանդակութիւ-
նն է. — Սեփական ինչքը, աւելորդ
պէտքը, մարմնոյ հոգեբը, փափկու-
թիւնը և այլն ատել, իրենց յանձնը
ւած պաշտօնէն կատարելէ զերենք ար-
գելող ամեն բան մինչեւ իսկ իրենց
կեանքը արհամարհել, անգագար չըր-
ջիլ և Աստուծոյ խօսքը քարոզելու ըզ-
բաղիլ: Հրամայեց որ կերակրոյ համար
իրենց ատել չը սածեն, այլ ինչ
որ իրենց բերուի, զայն ուտեն, և ե-
թէ ատանկ չափաւորութեամբ եւ
ժուժկալութեամբ ապրելով եւ այս
պատուէրները պահելով ընթանան, ի-
րենց բան չը պիտի պակսի, կարեւոր
պիտոյքնին պիտի ընդունին, քանզի
«Մշակը իւր վարձքին արժանի է»:

Արդ՝ եթէ նոցա իրենց պաշտօնը
այոպէս ամենայն ճշդութեամբ, ուղ-
ղութեամբ, սիրով և կամաւ կատա-
րէին, այն ատեն Յիսուսի Քրիստոսի
գետաբանն ու փոխանորդն էին, նորա
առաքեալներն ու ձԵՄԱՐԻՏ ԱՇԱ-
ԿԵՐՏՆԵՐՆ ԷՆ և այնպիսի աշակեր-
տաց, ատանկ պաշտօններ կատարելու
համար զրկուած գետաբանաց էր որ ա-
ստոյ Յիսուս, «Որ զձեզ անարդէ, զիս
անարդէ, եւ որ զձեզ ընդունի, զիս

ընդունի»:

Բայց երբ Քրիստոսի աշակերտ ա-
նուանեալ մէկը չունենալով և չըտա-
նալով պաշտօնի պահանջած հանգա-
մանքները, մոռանալով իւր պարտա-
ւորութիւնքը. — Փոխանակ Աստու-
ծոյ խօսքը քարոզելու՝ ինքզինք կամ իւր
կամեցած մէկ մարդը քարոզէր, իւր
անձին փառքն որոնէր, այլ և այլ պաշ-
տօններ և իշխանութիւններ ստանա-
լու ձկուէր և առանկ սին փառաց տեն-
ջանքով ժողովուրդ յուղէր, զինքն ու-
ղած տեղը չերթար և չուղած տեղը
կողմ ու կուսակից ճարելով և ուրիշ
անարժան հնարիւք և միջոցաւ բռնա-
նալ կենալ ուղէր, ուխտ ու խոստու-
մն գրծէր, երգմնազանց լինէր, ազ-
քատը կեղեքէր և մեծատունը շողո-
քորթէր, ինչք գիղելու ջանայր, հա-
րրատութեան, ճոխութեան և բարձ-
րագահ աթոռ ոցակնգներ. փոյլուն ու
գունապեղ հանգերձներով լպիրշ կա-
նանց նման եթէ յոտից մինչեւ ցգը-
լու իս պճնուէր, մեծածախ հանդեր-
ձանօք կերակրոյ ցանկար և պահան-
ջէր, առաւօտէն ցերեկոյ օննեակը
փափուկ գորգերու մէջ անգործ նըս-
տէր, կամ զբօսովայրերու և տունե-
րու մէջ գատարկաբանութեամբ ծաղ-
րածութիւն և խեղկատակութիւն ը-
նէր և կամ ուրիշ խաղերով զբաղէր,
եթէ, կըսեմ, ծխելով ժամանականցնե-
լու ջանար, գինեով թմրէր եւ քնով
գանգալէր, հեշտութեանց և շուաչ-
տութեց մէջ թաւալէր, — նա անշուշտ
այն ատեն ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԵՄԱՐԻՏ ԱՇԱ-
ԿԵՐՏ ԷՐ լինէր —, ինչպէս որ Յիսուս
ալ այնպիսին չընտրեց:

Նա եկեղեցւոյ անգամ կամ պաշտօն-
եայ չէր և չէ, կուղէ ժողովուրդական լինի
կուղէ եկեղեցական, հոգ չէ, թող այն-
պիսին դպիր կամ սարկաւագ, կամ քու-
հանայ լինի, Վարդապետ, Եպիսկոպոս

կամ Կաթողիկոս իսկ լինի. քանզի ամեն
քրն ալ իրենց պարտքը, պաշտօնը, յատ-
կութիւնն ու նշանն ունին. բնութեան
մէջ իր մի չը կայ որ ուրիշ իրէ մի տար-
բերելու համար իւր մասնաւոր յատ-
կութիւնը չունենայ, աշակերան ալ
իւր աշակերտութեան յատկութիւ-
նը ունի:

Յիսուս Քրիստոս ոչ նորա աւետա-
բանով և ոչ ուրիշ մի տեղ երբէք բա-
րոզած և ուսուցած չէ թէ այնպիսի
ներն իրեն աշակերտ կրնան համա-
րուիլ. այլ ընդ հակառակն ուսուցած
է թէ « Ի պտղոյ նոցա ծանիջիք զնո-
սադ, դառնաղգեստ դայլ, անձնասէր
հովիւ, կոյր՝ առաջնորդ կուրաց, ա-
նաւանած է զայնպիսիս: Եւ ոչ ալ ե-
կեղեցին ընդունած է այսպիսի սկըզ-
բունք մի, որ իւր պաշտօնէից զեղ-
ծումներն ու անարժանութիւնները
տեսնելով և դայթակղելով հանգերձ՝
ստիպուած լինի զանոնք իբրեւ Քրիս-
տոսի աշակերտ ընդունիլ. « Ամեն հո-
գւոյ մի հաւատայք, ալ հոգիները
փորձեցէք և տեսէք թէ նորա Աստուծ-
մէ ենդ, ըսաւ Առաքեալը:

Այս պատճառաւ եթէ մէկը Քրի-
ստոսի ճշմարիտ աշակերտին նշանն
ու գործը չունենայ և եկեղեցւոյ ան-
դամներէն մին զայն մերժէ իրաւամբ՝
իւր Քրիստոսի անարժան աշակերտ,
այն ատեն ոչ Քրիստոս մերժուած և
ոչ ընդհանուր եկեղեցին անարգուած
կը լինի. քանզի եկեղեցին անարատ է,
իսկ նա արատ ունենալուն և սրբութիւ
չուզելուն համար մերժուած ու ա-
նարգուած է: Եկեղեցին անարատ է,
ուստի ինչ որ արտաւոր է, եկեղեցի-
էն չէ, արտաւոր պաշտօնեայն կամ
Քրիստոսի աշակերտութեան պատրը-
ւակաւ Քրիստոսի հրամանաց և օրի-
նաց հակառակ չարժող աշակերտ ա-
նունենալը երբ իւր արարաններուն հա-

մար կը դուռուի, պէտք է զգայ, դառ-
նայ և սրբուի, ապա թէ ոչ զինքն ա-
նարգողը ոչ թէ միայն զՔրիստոս և
եկեղեցին անարգած չը լինիր, այլ
ընդհակառակն նաև պատուած, պաշ-
տած և նորա սրբութեան ու փառաց
նախանձախնդիր կը հանդիսանայ:

Նոյնպէս ալ երբ Եկեղեցւոյ ան-
դամներէն մին, ժողովրդական մի կ'ա-
րտաւորի և կամակորութեամբ իւր
չարեաց վերայ կը յամառի, ասու-
թեամբ արդարանալու համար ամեն
վատ ու անարժան միջոց կը գործածէ.
երբ Քրիստոսի ճշմարիտ աշակերտին
խրատները, կշտամբանքն ու հոգեւոր
սրտովները կանարգէ և չարասրտու-
թեամբ իւր հոգեւոր առաջնորդը,
ուսուցիչը և հայրը կ'անսրտողէ, կը
թշնամանէ և կը զրպարտէ, այն ատեն
նոյն ժողովրդականը, նոյն անձը, ով որ
ալ լինի Յիսուսի ճշմարիտ աշակերտը
անարգած անսրտուած և չընդունած
կը լինի, և զայն անարգելով զՅիսուս
անարգած կը լինի:

Իսկ այսպիսի պարագայից մէջ նոյն
ճշմարիտ աշակերտին պարտքն է ա-
ռանց հակառակութեան նոցա մէջէն
անյնիլ և գնալ, ինչպէս Յիսուս Նա-
զարէթի անհաւան ժողովրդոց բաւ-
երբ զինքը լեռնէն վար գահաւէժ առ-
նելու կը տանէին, ուրիշ անգամ մի
եւս երբ զինքը սիսի քարկածէին, խոյս
տուաւ:

Մանաւանդ ոչ արդարէն Յիսուս
իւր աշակերտները քարոզելու զրկած
ատեն ասած էր նոցա թէ, « Զձեզ
չընդունած քաղաքէն վախէք և ուրիշ
քաղաք գնացէքդ. ըսել է որ պէտք
չէ ներհակի, ընդդիմանայ և զօրութիւն
կազմէ: Նոյնպէս և Յիսուսի բերնով
խօսող Պողոս Ս. Առաքեալն եւս երբ
եպիսկոպոսի հանգամանքները կըստու-
րագրէր՝ ըսաւ, թէ « Եպիսկոպոսը կը-

առատե՛ր կամ հախառակող չը պիտի լինի ։

Ուրեմն այն աշակերտն որ այս հանգամանքները չունի , ձԵՄԱՐԻՏ ԱԵԱԿԵՐՏ չէ . և իրեն անարգութեամբ եկեղեցին ալ անարգութեամբ չը վնիւր . ասկէց այլ կերպ հասկացողն ու քարոզողը Աստուծոյ խօսքը կը թիւրի և կը կամակորէ ։

ՄԵՐ ՎԻՃԱԿՆ ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ

Ով որ բան մը կը սիրէ , անոր հոգը եւս կը տանի . կը բերկրի զայն ապահովութեան մէջ տեսած ատեն , և կը տխրի ու անհանգիստ կը լինի երբ նորա վտանգը կը նշմարէ ։ Սոյն գգացումը բնական է ոչ միայն մարդոց , այլ և անբանից անգամ , զորս կը տեսնեմք թէ ինչպէս կը գողնանան և կը կատաղին նոցա մինչ իրենց սիրելի ձագը վտանգի ենթակայ կը տեսնեն , կամ իրենց որսի յափշտակութիւնը կը գգան ։ Մարդս որ միշտ բարձր է անասուններէն իւր իմացականութեամբ , բարձր է անոնցմէն նոյնպէս իւր ըզգացմանց կատարելութեամբ ։ Արդ՝ մարդ մը որ իւր սիրած որ և իցէ մի աննշան առարկայի համար յուզումներ և գրգռութիւններ կը կրէ , ապա քանի՞ առաւել չի յուզուիր նա և չտապնապիր , երբ իւր ուշադրութեան առարկայ իւր սիրելի Ազգն եղած լինի , մեր խօսքը անտարբերներու համար չէ , որոնք աշխարհ ալ քանդուի հոգ չեն ըներ , և ոչ անձնասէրներու համար , որոց բոլոր գգացումներն մի միայն մէկ կիտի վրայ կը կայանայ , այն է իրենց շահը ։ Այլ մեք նոցա համար կը խօսինք , որոնք մարդկօրէն կ'ապ-

րին , ընկերականութեան օգուտները կը ծանաչեն և ազգութեան ու ազգայնութեան նշանակութիւնը գիտեն ։

Բաւական ժամանակ է ի վեր մեր թիւրքիաբնակ ազգայնոց ունեցած տարտամ , շփոթ և անանդորր վիճակը արդէն մտածողութիւն կը պատճառէր հայասէր սրտերու . իսկ այժմ անոնց վրայ աւելնալով արգի շփոթութիւնքն ու տակն ի վրայութիւնքը . հրապարական թերթերու լուսանքներն ու գրգռութիւնքը , Ազգային վարչութեան անհամաձայնութիւնն ու պառակտումները եւ վերջապէս Ազգային կառավարութեան անկերպարան վիճակը , ազգին կացութիւնը աւելի սպառնալի և վտանգալից կը գործեն . Ազգասէր սրտերն տեսնելով այս ամէն անպատեհութիւնները , զգալով նոցա աղետալի հետեւութիւնը և նախատեսելով ապագայն կորուստի բնագոյն , կը յուզուին կը մորմոքին և ահաբեկ ու շուարեսալ կսկսին աղաղակել , թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վերջը և ո՞ւր պիտի հասնիմք այս ընթացքով ։

Եւ արդարեւ անհնար է ճշմարիտ Հայու մը , գիտնալ Հայու նախնին փառահեղ վիճակը , տեսնել նորա արդի խղճութիւնը , բազդատել ներկայն անցելոյն հետ , նշմարել ապագայն մի գալատ և մրկալից ու չը մորմոքել և չարտասուել և չը խանդաղատիլ ։ Քանզի կար ժամանակ ուր մենք եւս արդի մեծամեծ ազգաց լպէս փառք եւ պատուք ճոխացեալ ժամանակի քաղաքականութեան մէջ բարձր դիրք և նշանաւոր տեղ մը ունէինք , կար ժամանակ ուր մեր հօր թագուորներն ու փառաւոր իշխաններն զազգս եւ զաղինս կը կառավարէին իմաստութիւն , կար ժամանակ ուր մենք եւս շքեղ և բարեղի Հայրենիք մը ունէինք , այն պիտի գրախոսալայրը և այն ճոխ ու